

vedrørende Sandflugtens Dæmpning. Jeg har nemlig i mange Aar havt et levende Indtryk af, at der er en Del af vort Fædreland, som er stedmoderlig behandlet af Naturen, og som er bleven hyderligere stedmoderlig behandlet fra Statens Side. Det er Stagen. Det er en By, der ikke, saaledes som mange andre Kommuner af en lignende Størrelse, har en tilstrækkelig god Landforbindelse. Af Veien dertil fra Frederikshavn er den første Halvdel en temmelig god, mindre Landevei, den næste Fjerdedel af den var, idetmindste da jeg for nogle Aar siden saae den, meget brugbar, nemlig Sand, dæmpet med Marehalm eller Hng; men paa den sidste Fjerdedel gaar Landkommunikationen gennem Sandmilerne eller langs Stranden paa en meget vanskelig, og jeg tør næsten sige utilladelig Maade, som vel kan være meget interessant for Jurister, der tage herop, men som Kommunikationsmiddel mellem Stagen og det øvrige Land er den aldeles uanstændig. Jeg havde tænkt at ville bringe dette Forhold frem tidligere, men saa længe Spørgsmaalet om Havneanlæg i det nordlige Sjælland var paa Bane, vilde jeg ikke bringe det frem; thi det var klart, at, dersom man var kommen til at blive staaende ved Anlæg af en Havn ved Stagen, vilde Jernbanen være kommen som nødvendigt Appendix dertil. Efter hvad der er passeret isjor med Hensyn til Frederikshavns Havn, anser jeg det for givet, at der ikke i lang Tid vil blive Tale om Anlæg af en Havn ved Stagen, og derfor tror jeg, at det er rigtigt at bringe dette Forhold frem, idet jeg mener, at det skyldes denne By at skaffe den bedre Kommunikationsmidler. Det er en By med et Indbyggertal af omtrent 2,000, og det er oplyst for mig, at Exporten af Fisk derfra selv i flette Aar eller i Middelaar ikke er under 4 à 500,000 Kr., at vel den største Del deraf gaar bort søværts, men at dog en ikke ringe Del gaar landværts, og at langt Mere vilde gaa syd paa landværts, dersom der var saadanne Kommunikationsmidler, at Fiskene ikke vilde komme til at tilbringe lige saa lang Tid under de ugunstige Forhold paa Veien fra Stagen til Frederikshavn, som den bruger til i velordnede Fiskebogne at kunne kjøre fra Frederikshavn til Bestemmelsesstedet. Jeg tror, at det er en Pligt, man har; enten ved et Anlæg af Jernbaner eller ved en forbedret Bei at gjøre Noget for Stagen. Det er imidlertid ikke min Hensigt at stille en direkte Opfordring dertil; thi jeg indser fuldstændig de store Vanskeligheder derved. Jeg har imidlertid tilfældig haft Leilighed til i dette Aar at se paa andre Steder, hvor der er Sandflugt, at selv Jernbaner kunne anlægges

og drives der uden væsentlige Ulemper; men jeg erkjender, at Forholdene paa Sjællands Nordspids ere saa exceptionelt ugunstige, at man ikke desangaaende kan drage nogen som helst Sammenligning andetsteds fra. Jeg har imidlertid Grund til at tro, at Spørgsmaalet om Anlægget af en Jernbane eller Landevei til Stagen allerede flere Gange tidligere har været gjort til Gjenstand for Undersøgelse, og at man er kommen til den Erkjendelse, at der, dersom man kunde tilvejebringe et tilstrækkeligt Væbelte, navnlig paa den vestlige Side, for at hindre Sandflugt, Intet er til Hinder derfor. Det, jeg nu vil tillade mig at henstille til den høitærede Indenrigsminister, er, om han ikke vilde være tilbøielig til, enten gennem dette eller det kommende Finantslovsforslag at søge en mindre Bevilling — thi foreløbig er det kun Smaating, der er Tale om — til at kunne saae afføkket en saadan Linie for at betegne den Retning, hvori eventuelt en Landevei eller en Jernbane kunde gaa, og dernæst i nogle Aar gjøre Forsøg med Sandflugtens Dæmpning til Beskyttelse af et saadant eventuelt Veianlæg. Det er sagt mig, at der skal være en Linie, ad hvilken et Veianlæg paa store Stykker vil føre over de egentlige Sandmiler; men at der ogsaa skal være en Linie, der paa flere Steder skal føre over større sammenhængende Klader, hvor Dæmpning er mindre nødvendig. Derfor har jeg hyderligere Grund til at tro, at de Undersøgelser, der have været foranstaltede tidligere, ville vise, at en eventuel Plantning af Sandflugten dog under ingen Omstændigheder vil kunne koste mere end en halv Snes Lufinde Kr. Jeg anser dette Beløb for forholdsvis lille, og ialtfald tillader jeg mig, da en saadan Plantning jo ikke kan gennemføres i et Aar, men behøver en tre-fire Aar, meget at anbefale, at et saadant Forsøg gjøres. Jeg tror, det skyldes Stagenserne, Stagens Indvaanertal, den hele Driftighed, som er der, den Export, som kan bringes istand deraf, den Forbedring og det Opjving, som Fiskeforholdene ville saae der, dersom der gives Leilighed til lettere at kunne føre Fiskene bort, og det skyldes efter min Opfattelse endelig Stagenserne, fordi de langt mere end Landets øvrige Indvaanere staa ligeoverfor en Opgave — jeg vil ikke kalde det en national, snarere en international —, der gaar ud paa at frelse andre Mennefters Liv. Paa Stagen er der Familier, hvor Fædrene, Bedstefædrene, Oldefædrene ere omkomne paa Havet under Forsøg paa at frelse andre Mennefters, og hvor Sønnen gaa ud til den samme Gjerning med fuld Bevidsthed om, at denne Lod vil før eller